

УДК 351

АКИМОВА Людмила Миколаївна,

канд. екон. наук, доц. каф. фінансів та економіки природокористування
Національного ун-ту водного господарства та природокористування

РИБАК Іван Петрович,

перший заст. голови Чернівецької обл. держ. адміністрації

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Аналізуються основні особливості контролю як форми державного регулювання на ринку фінансових послуг. Визначається система державних органів, які здійснюють цей контроль, а також форми і засоби контролю.

Ключові слова: державне управління, державне регулювання, ринок фінансових послуг, перевірка, ревізія, аудит, фінансовий моніторинг.

Акимова Л. Н., Рибак И. П. Государственное регулирование рынка финансовых услуг в Украине: формы контроля

Анализируются основные особенности контроля как формы государственного регулирования на рынке финансовых услуг. Определяется система государственных органов, осуществляющих этот контроль, а также формы и средства контроля.

Ключевые слова: государственное управление, государственное регулирование, рынок финансовых услуг, проверка, ревизия, аудит, финансовый мониторинг.

Akimova L. M., Rybak I. P. State regulation of financial services in Ukraine: form of control

The main features of control as a form of state regulation of the financial services market are analyzed. The system of government that exercise this control and also forms and means of control are determined.

Key words: public administration, government regulation, the financial services market, verification, audit, auditing, financial monitoring.

Постановка проблеми. У сучасних умовах в Україні актуальними є проблеми, пов'язані з недостатньою дієвістю та ефективністю існуючої системи фінансового контролю, її відповідністю завданням сьогодення, тому вони потребують поглибленого вивчення та подальшого реформування. Завданням фінансового контролю в державі залишається встановлення та усунення порушень чинного законодавства, інших нормативних документів, забезпечення ефективності, доцільності й раціональності управління фінансовими ресурсами. На підставі результатів контролю державою вживаються відповідні заходи, які спрямовані на запобігання та викорінення цих порушень у майбутньому.

Проблема контролю як форми державного регулювання ринку фінансових послуг належить до групи найважливіших, вирішення якої в сучасних умовах існування економічної кризи є необхідним і актуальним. Дослідження форм і засобів цього різновиду державного контролю, на нашу думку, вирішить ряд питань, що виникають під час застосування норм законодавства відповідними органами державної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні ряд напрямів теорії та практики управління й фінансового контролю з погляду загальних закономірностей розвитку економічної системи знайшли відображення в працях М. Т. Білухи, О. Д. Василика, В. П. Вишневського, В. М. Геєця, В. І. Кравченка, В. М. Опаріна, Н. І. Рубан, М. В. Федосова та ін. Вивченням державного контролю займалися В. Б. Авер'янов, В. М. Гаращук, В. М. Горшеньов, Ю. А. Тихомиров. Питання, присвячені контролю у сфері господарювання, знайшли своє відображення в наукових працях таких учених, як О. М. Вінник, Д. В. Задохайло, І. М. Кравець, І. С. Орехова, В. В. Поєдинок, В. В. Тимошин, В. С. Щербина. Теоретичні та методологічні проблеми правового забезпечення управління фінансами, зокрема фінансового контролю, висвітлені в працях відомих зарубіжних фахівців:

Е. Б. Аткинсона, Дж. Бюкенена, П. Самуельсона. Аналіз наукових та практичних напрацювань стосовно фінансового контролю дозволяє зробити висновки, що, з урахуванням безперервності та гнучкості контролю відбувається постійний його розвиток як системи під впливом розвитку суспільства. Що стосується саме контролю на ринку фінансових послуг, то деякі аспекти цього питання досліджували К. В. Масляєва, В. І. Полюхович, але й досі воно залишається предметом наукових пошуків і потребує свого вирішення.

Метою статті є дослідження особливостей контролю на ринку фінансових послуг, визначення системи державних органів, які його здійснюють, а також форм і засобів контролю.

Виклад основного матеріалу. Функціонування будь-якого ринку в сучасних умовах неможливо собі уявити без законодавчої бази регулювання та впливу держави. Саме держава визначає і контролює правові основи ринкових відносин, насамперед права власності, установлює базові правила економічних відносин учасників ринку. Уряд у будь-якій країні регулює фінансовий ринок шляхом законодавчою забезпечення його функціонування, регулювання і визначення правил емісії та обігу цінних паперів, ліцензування професійної діяльності учасників і посередників фінансового ринку, контролю за здійсненням їх професійної діяльності, захисту прав інвесторів, контроль за виконанням антимонопольного законодавства та системою ціноутворення на фінансових ринках. Фінансовий контроль являє собою систему органів і заходів з перевірки законності та цілеспрямованості дій у галузі утворення, розподілу й використання грошових фондів держави та органів місцевого самоврядування, одну з форм державного контролю, що сприяє забезпеченню законності, охорони власності, ефективному й економічному використанню бюджетних, власних коштів, і допомагає виявляти порушення фінансової дисципліни [2].

Головними завданнями органу державного фінансового контролю згідно зі ст. 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» є: державний фінансовий контроль за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, за правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна [18]. Проте державний фінансовий

контроль як система, що створена і функціонує в Україні, на наш погляд, є недостатньо дієвим, адже не забезпечує в країні повноти дотримання належної фінансово-бюджетної дисципліни з урахуванням сучасних законодавчих вимог. Невідповідність нинішньої системи державного фінансового контролю завданням сьогодення полягає в проблемах, які є причинами негативних тенденцій щодо збільшення фінансових правопорушень. Однією з головних причин є недосконала законодавча база.

Роль фінансового ринку у фінансово-економічній ситуації, яка склалася в Україні, надзвичайно важлива. Фінансовий ринок дає необмежені можливості для інвестицій і тому постійно перебуває в центрі уваги Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів та інших владних структур. В Україні фінансовий ринок лише формується, на ньому ще не встановилися традиції та правила роботи, саме ця причина насамперед обумовлює необхідність приведення в дію системи ефективного регулювання фінансового ринку з боку державних структур.

Державне регулювання фінансового ринку та його складових – це об'єднання в єдину систему певних методів і прийомів, що дозволяють упорядкувати діяльність усіх його учасників і операцій між ними шляхом встановлення державою певних вимог та правил задля підтримки рівноваги взаємних інтересів усіх учасників. Тому розглянемо питання законодавчого визначення «державного контролю на ринку фінансових послуг». На даний момент в науці існує декілька поглядів щодо визначення контролю й виокремлення тих чи інших його форм, але бракує чіткого розмежування між його засобами, формами й методами. А від правильного вибору тієї чи іншої категорії, того чи іншого засобу залежить і дієвість органів державної влади, що здійснюють контроль на ринку фінансових послуг.

На жаль, у чинному законодавстві не наведено визначення поняття «контроль на ринку фінансових послуг» та й серед науковців немає єдності думок із цього питання. Як загальну категорію можна враховувати закріплену в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» дефініцію державного нагляду (контролю): це діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних

органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади АРК, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення й запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання й забезпечення інтересів суспільства, зокрема, належної якості продукції, робіт і послуг, прийняттого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [17]. Але у ч. 2 ст. 2 цього ж закону зазначається, що його дія не поширюється на відносини, що виникають у процесі контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку фінансових послуг. Ми бачимо, що законодавець навіть ототожнює терміни «контроль» і «нагляд». Доречно навести трактування, яке надає податковому контролю Податковий кодекс України відповідно до п. 61.1. якого – це система заходів, що вживають контролюючі органи з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових і касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [11]. Спільні риси названих дефініцій поняття «контроль» частково можуть використовуватись і при трактуванні господарського контролю на ринку фінансових послуг. Тому доцільно розглянути наукове й законодавче визначення змісту контролю.

Як уже підкреслювалося, серед науковців бракує однаковості поглядів на термін «контроль». Так, В. Б. Авер'янов, спираючись на адміністративно-правову доктрину, тлумачить його як функцію, яку держава виконує з метою перевірки дотримання й виконання поставлених завдань, прийнятих рішень та їх правомірності. Зміст державного контролю включає спостереження, аналіз і перевірку діяльності відповідних органів та їх посадових осіб щодо виконання поставлених перед ними завдань, дотримання установлених державою правил, норм і стандартів [3, с. 431].

Вивчаючи контроль як особливу функцію державного управління й засіб забезпечення законності в державному управлінні, В. М. Гарашук зазначає, що правова категорія «контроль» окрім перевірки або нагляду з метою перевірки має ще один зміст, який іноді не береться до уваги, – протидію чомусь небажаному. На його думку, правильніше цей термін інтерпретувати як перевірку і спостереження з

метою протидії чомусь небажаному, виявлення, попередження і припинення протиправної поведінки з боку кого-небудь. Важливо також звернути увагу й на таку функцію контролю, як надання допомоги підконтрольній структурі в наведенні порядку на об'єкті [5, с. 36, 37]. Цікавою є думка І. С. Орехової, яка розглядає контроль у широкому й вузькому значенні: як одну із функцій державного управління (широке розуміння) і як правову форму діяльності органів виконавчої влади, їх посадових осіб (вузьке розуміння) [9, с. 9].

Науковець О. М. Вінник трактує цей термін як сукупність організаційно-технічних і правових заходів, спрямованих на з'ясування компетентними органами ступеня відповідності фактичних напрямків і результатів діяльності суб'єктів господарського життя встановленим державою правилам, нормам і нормативам, а також виявлення порушень у діяльності цих суб'єктів і вжиття заходів щодо їх усунення, у тому числі шляхом застосування господарсько-правових санкцій [4, с. 21]. Так само трактує контроль у сфері господарювання і Д. В. Задихайло [7, с. 94]. У той же час науковці мало звертали уваги на контроль у сфері господарювання саме на ринку фінансових послуг. Під державним контролем за фінансовими установами, вважає М. І. Саєнко, слід розуміти контрольну діяльність відповідних органів за надавачами фінансових послуг, у той час як під контроль у сфері фінансових послуг підпадають як надавачі, так і споживачі послуг [20, с. 84].

З урахуванням поглядів учених можемо констатувати, що представники адміністративно-правової науки інтерпретують контроль як функцію державного управління, представники господарського права – як застосування компетентними органами певних заходів з метою забезпечення господарського правопорядку. При власному дослідженні контролю ми будемо використовувати погляди обох груп фахівців, тому що контроль на ринку фінансових послуг як форма державного регулювання включає в себе елементи і адміністративного, і господарського права, адже існує у формі перевірок і ревізій і при цьому має свій вузькоспеціалізований предмет – відносини, які складаються між суб'єктами цієї сфери. На наш погляд, у досліджуваному понятті важливо відобразити його певний прикладний характер, а тому контроль на ринку фінансових послуг можна розглядати у вузькому значенні як господарсько-правовий засіб, який складається з певних елементів і

здійснюється відповідною системою державних органів для досягнення наміченої мети.

Контроль за банківськими установами виконує Національний банк України (НБУ), за небанківськими фінансовими установами – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) і Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НКРФП).

Такий підхід при визначенні контролю можна охарактеризувати як формально-логічний, оскільки він цілком відповідає нормативному закріпленню функцій і засобів у нормативно-правових актах. Так, відповідно до положення «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» НКРФП здійснює нагляд за діяльністю фінансових установ (пп. 4 п. 4); реєструє фінансові установи (пп. 8 п. 4); видає їм дозволи й ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг (пп. 12 п. 4); провадить у межах своїх повноважень самостійно або разом з іншими уповноваженими органами виїзні й безвиїзні перевірки діяльності цих установ (пп. 36 п. 4); у межах своїх повноважень виконує функції суб'єкта державного фінансового моніторингу (пп. 138 п. 4) [16].

Відповідно до положення «Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку» НКЦПФР визначає порядок ведення й веде реєстр саморегульованих організацій, які об'єднують професійних учасників ринку цінних паперів (пп. 19 п. 4); установлює особливості організації і проведення внутрішнього аудиту у професійних учасників фондового ринку (пп. 31 п. 4); установлює порядок подання звітності особами, які здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, і вимоги до змісту такої звітності (пп. 97 п. 4); здійснює моніторинг адміністративних даних та інформації учасників ринку цінних паперів (пп. 160 п. 4); визначає особливості ведення бухгалтерського обліку операцій із цінними паперами (пп. 161 п. 4); провадить планові й позапланові перевірки ведення реєстру забезпечення іпотечних сертифікатів (пп. 28 п. 6); провадить самостійно або разом з іншими відповідними органами перевірки й ревізії фінансово-господарської діяльності професійних учасників ринку щодо здійснення операцій з розміщення й обігу цінних паперів (пп. 51 п. 6) [15].

Згідно із Законом «Про Національний банк України» банківський контроль як складник банківського регулювання реалізується: шляхом здійснення банківського регулювання й нагляду на індивідуальній і консолідованій основі (п. 8 ст. 7); видачі й відкликання ліцензій, проведення контролю, у тому числі за допомогою проведення планових і позапланових перевірок діяльності банків (п. 2 ч. 2 ст. 44); визначення форм звітності, які є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами господарювання (ч. 1 ст. 67) [14].

З огляду на викладене можемо підсумувати, що безпосередньою метою державного регулювання ринку фінансових послуг, на яку спрямовані дії названих нами органів, є забезпечення й захист прав його учасників і нормальне функціонування ринку в цілому. Саме за допомогою контролю забезпечується наближення діяльності до мети регулювання.

У широкому значенні контроль можна вивчати як форму державного регулювання через його функціональну спрямованість, що дасть змогу розглянути його саме як форму державного регулювання ринку фінансових послуг. За допомогою аналізу функцій органів державної влади, які здійснюють контроль на цьому ринку, з'ясуємо, що ж становлять собою форми й засоби такого контролю, в яких і реалізуються необхідні функції.

Розглянемо форми контролю. Взагалі під формою мається на увазі зовнішній вираз будь-якого змісту [22]. Форма як філософська категорія означає зовнішній вираз внутрішнього змісту. Таким чином, під нею варто розуміти той чи інший спосіб такого виразу. Законодавець оперує поняттям «форми контролю», але не зазначає, що вони охоплюють. На думку І. С. Орехової, основними формами державного контролю у сфері господарської діяльності є правові форми, що враховують юридичну значущість дій, зовнішній прояв яких характеризує певна форма, що виявляється у правових наслідках їх здійснення. До них дослідниця відносить ревізії й перевірки [9, с. 9], а Ю. П. Битяк і В. В. Зуй – ревізію, перевірку й аудит [1, с. 258].

Заслуговує на увагу думка Г. М. Остаповича, який пропонує визначати правову форму державного контролю як передбачену нормами права й віднесену законом до компетенції суб'єктів державного контролю цілісну сукупність пов'язаних підставою й поставленою метою заходів, спрямованих на одержання,

збирання, перевірку, аналіз, оцінку, оброблення і зберігання відомостей для встановлення відповідності об'єкта контролю заданим параметрам, виявлення й усунення відхилень від них, а також підстави й порядок (процедури) здійснення цих заходів [10, с. 7].

Отже, формою контролю є спосіб вираження й організації дій контролюючих органів на ринку фінансових послуг. Посилаючись на погляди науковців, проаналізувавши норми чинного законодавства, що закріплюють повноваження органів державної влади, наведемо власну думку щодо форм контролю на ринку фінансових послуг, до яких можна віднести перевірки, що здійснюються відповідними державними регуляторами, ревізії, аудит і фінансовий моніторинг. Згідно з п. 1.5 Інструкції з підготовки, проведення контрольних заходів з питань фінансово-господарської діяльності та реалізації їх матеріалів у митній службі України перевірка – це обстеження й вивчення окремого напрямку фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю. За ст. 5 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» перевірка державних закупівель полягає в документальному й фактичному аналізі дотримання підконтрольними установами законодавства про державні закупівлі, яка проводиться органом державного фінансового контролю на всіх стадіях закупівель [18]. Результати перевірки останніх викладаються в акті.

Як вважає В. С. Шестак, перевірка як оціночна діяльність припускає встановлення відповідності (або невідповідності) об'єкта контролю певним критеріям [23, с. 75]. Відповідно до ст. 4 закону ревізія є формою інспектування й полягає в документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи. Вона повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб.

Аудит згідно з ч. 1 ст. 363 Господарського кодексу України – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою з'ясування достовірності їх звітності, обліку, його повноти й відповідності законодавству і встановленим нормативам. Фактично ж контроль є процесом діяльності органів державної влади на ринку фінансових послуг [6].

Окреме місце займає спеціальна форма контролю – фінансовий моніторинг. Пункт 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» проголошує: фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Такі заходи включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу [13].

Перейдемо далі до засобів контролю. Необхідно зазначити, що контроль забезпечується насамперед шляхом застосування певних засобів. Під засобами державного регулювання розуміють конкретний варіант впливу на суб'єкт підприємництва для досягнення тієї чи іншої мети [8, с. 19]. Як зазначає В. І. Полухович, засоби державного регулювання фондового ринку є, по суті, видами регулюючого впливу держави, кожен з яких спрямований на регулювання окремих складників господарської діяльності суб'єкта господарювання [12, с. 62]. За ст. 12 Господарського кодексу України до засобів державного регулювання господарської діяльності належать: державне замовлення, ліцензування, патентування і квотування, сертифікація і стандартизація, застосування нормативів і лімітів, регулювання цін і тарифів, надання інвестиційних, податкових та інших пільг, дотацій, компенсацій, цільових інновацій і субсидій. Наведені засоби є загальними для всіх сфер господарської діяльності, але не всі з них можуть бути застосовані на ринку фінансових послуг. Із перелічених не всі належать і до засобів контролю на ринку фінансових послуг. Іноді законодавець такі засоби прирівнює до форм і методів контролю; як наслідок – у деяких випадках можна зустріти норми права, що ототожнюють ці поняття. Проаналізуємо погляди науковців стосовно цього питання. Як зазначає М. І. Саєнко, до контрольних засобів можна віднести реєстрацію й ліцензування діяльності з надання фінансових послуг, нагляд за діяльністю фінансових установ і застосування до них заходів впливу уповноваженими державними органами [20, с. 40]. І. С. Орехова ототожнює ці засоби з методами контролю. Вона переконує, що статистичні спостереження, бухгалтерська звітність і бухгалтерський облік, інвентаризація, депутатський запит, звітність, експертиза, аудит, ліцензування, реєстрація, атестація, сертифікація,

огляд, обстеження, витребування документів, отримання пояснень, вивчення документації тощо слід віднести до методів державного контролю у сфері господарської діяльності [9, с. 9], більшість із яких фактично, як вбачається, є засобами регулювання ринку фінансових послуг.

Як бачимо, існує декілька позицій учених щодо визначення понять «засоби» і «методи контролю». Це дає підстави для формування власної думки, згідно з якою до засобів, за допомогою яких здійснюється контроль на ринку фінансових послуг, слід віднести ліцензування й реєстрацію фінансових установ, нагляд за ними, що відповідатиме легальним інструментам в основних законах, які впорядковують господарську діяльність на цьому ринку.

Найбільш чітко виконання функцій державного контролю на ринку фінансових послуг виявляється в окремих засобах. Так, реєстрація розглядається як загальний засіб державного регулювання і як спеціальний засіб контролю. У першому випадку вона становить собою засвідчення факту створення самої юридичної особи, тобто первинний етап, у другому – набуває особливого статусу суб'єкта господарювання фінансової установи і є засвідченням спеціально уповноваженими органами регулювання на ринку фінансових послуг факту створення й легалізації фінансової установи шляхом включення її до реєстрів фінансових установ з різним ступенем статусу таких реєстрів.

НБУ веде реєстр банківських установ, НКРФП реєструє небанківські фінансові установи, НКЦПФР вносить запис щодо професійних учасників фондового ринку й інститутів спільного інвестування. Після державної реєстрації відповідні державні органи надають фінансовій установі ліцензію, завдяки якій установа набуває право надавати лише визначені в ній види фінансових послуг відповідно до спеціальних для кожного їх виду ліцензійних умов.

Що стосується нагляду як окремого засобу контролю, то В. М. Гаращук, наприклад, під час вивчення окремої сфери правозастосування наводить загальне його визначення як юридичного аналізу стану справ щодо додержання законності й дисципліни в суспільстві, що здійснюється прокуратурою із застосуванням наданих їй законодавством відповідних форм, але без безпосереднього втручання в оперативну та іншу діяльність юридичної або посадової особи чи громадянина [5, с. 54]. На думку Ю. Б. Фогельсона, нагляд на фінансових ринках полягає в контролі

не тільки за тим, як фінансові організації, професійні учасники відповідного сектору виконують установлені правила, але і яких ризиків зазнають вони, їх клієнти, а також фінансова система країни [21, с. 78].

Особливим на ринку фінансових послуг відповідно до ч. 1 ст. 16-1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» є нагляд на консолідованій основі за фінансовими групами з метою забезпечення стабільності фінансової системи й обмеження ризиків, на які наражається фінансова установа внаслідок участі у фінансовій групі, шляхом регулювання, моніторингу й контролю ризиків останньої [19]. Отже, нагляд на ринку фінансових послуг є одним із характерних засобів контролю, який здійснюється спеціально уповноваженими на те державними органами зі спостереження за станом законності шляхом фіксації його порушень і вжиття заходів для притягнення порушників до відповідальності.

Як самостійні засоби державного регулювання реєстрація, ліцензування й нагляд одночасно є методами і формами контролю. Таким чином, відповідно до перелічених форм та засобів контролю на ринку фінансових послуг контроль можна розуміти як господарсько-правовий засіб державного регулювання з його такими елементами (формами), як: перевірка (обстеження й вивчення окремих напрямів фінансово-господарської діяльності, за результатами яких складається довідка або доповідна записка); ревізія (документальний контроль фінансово-господарської діяльності, на основі якого складається акт); аудит, фінансовий моніторинг із загальними і спеціальними засобами, а саме державна реєстрація фінансових установ, надання ліцензій та інших дозволів, нагляд за діяльністю фінансових установ, а також застосування заходів впливу уповноваженими державними органами, спрямованих на припинення правопорушення, ліквідацію його наслідків і покарання винного за протиправну поведінку.

Висновки. Ураховуючи вищезазначене можна сказати, що за функціональним змістом (у широкому розумінні) контроль як форма державного регулювання на ринку фінансових послуг – це діяльність суб'єктів організаційно-господарських повноважень НБУ, НКЦПФР, НКРФП, Антимонопольного комітету України, їх територіальних органів та інших, що реалізують свої повноваження з метою забезпечення належного функціонування й виконання зобов'язань кожного

із суб'єктів ринку фінансових послуг у чітко визначених межах і відповідно до норм чинного законодавства у формі ревізій, перевірок, аудиту й фінансового моніторингу за допомогою таких засобів, як реєстрація, ліцензування й нагляд.

Список використаних джерел

1. **Адміністративне право** : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
2. **Булгакова С. О.** Лекції по державному фінансовому контролю. – 2011. – Режим доступу : bib.convdocs.org/.../булгакова_с.о._ред_лекції.
3. **Виконавча влада і адміністративне право** : монографія / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Ін-Юре, 2002. – 668 с.
4. **Вінник О. М.** Господарське право : курс лекцій / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2005. – 624 с.
5. **Гаращук В. М.** Контроль та нагляд у державному управлінні : монографія / В. М. Гаращук. – Х. : Фоліо, 2002. – 176 с.
6. **Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р.** – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
7. **Задихайло Д. В.** Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави : монографія / Д. В. Задихайло. – Х. : Юрайт, 2012. – 456 с.
8. **Нілов К. Н.** Государственное регулирование предпринимательской деятельности : учеб. пособие / К. Н. Нілов. – Калининград : Изд-во КГУ, 2001. – 142 с.
9. **Орехова І. С.** Державний контроль у сфері господарської діяльності: адміністративно-правові засади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Орехова І. С. – О., – 2009. – 21 с.
10. **Остапович Г. М.** Державний контроль на ринку цінних паперів України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Остапович Ганна Михайлівна. – К., 2006. – 205 с.
11. **Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 № 2755-VI.** – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

12. **Полюхович В. І.** Державне регулювання фондового ринку України: господарсько-правовий механізм : монографія / В. І. Полюхович. – К. : [б. в.], 2012. – 336 с.

13. **Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму** : Закон України від 28 листоп. 2002 р. № 249-IV. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15.

14. **Про Національний банк України** : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14.

15. **Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку** : Указ Президента України від 23 листоп. 2011 р. № 1063/2011. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011.

16. **Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг** : Указ Президента України від 23 листоп. 2011 р. № 1070. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011.

17. **Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності** : Закон України від 5 квіт. 2007 р., № 877-V. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/877-16/print1390901036979950.

18. **Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні** : Закон України від 26 січ. 1993 р. № 2939-XII. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/2939-12.

19. **Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг** : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664-III. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14.

20. **Саєнко М. І.** Правове регулювання державного контролю у сфері фінансових послуг в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Саєнко М. І. – 2010. – 20 с.

21. **Фогельсон Ю.** Правовые проблемы государственного надзора на рынках финансовых услуг / Ю. Фогельсон // Хоз-во и право. – 2010. – № 7. – С. 77 – 99.

22. **Форма** // Советский энциклопедический словарь. – [Изд. 4-е.] / глав. ред. А. М. Прохоров. – М. : Сов. энцикл., 1988. – С. 1427.

23. **Шестак В. С.** Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Шестак Валентин Сергійович. – Х., 2002. – 195 с.

List of references

1. **Administratyvne pravo** : pidruchnyk / Yu. P. Bytiak, V. M. Harashchuk, V. V. Bohutskyi ta in. – Kh. : Pravo, 2010. – 624 s.
2. **Bulhakova S. O.** Lektsii po derzhavnomu finansovomu kontroliu. – 2011. – Rezhym dostupu : bib.convdocs.org/.../bulhakova_s.o._red_lektsii.
3. **Vykonavcha vlada i administratyvne pravo** : monohrafiia / za zah. red. V. B. Averianova. – K. : In-Yure, 2002. – 668 s.
4. **Vinnyk O. M.** Hospodarske pravo : kurs lektsii / O. M. Vinnyk. – K. : Atika, 2005. – 624 s.
5. **Harashchuk V. M.** Kontrol ta nahliad u derzhavnomu upravlinni : monohrafiia / V. M. Harashchuk. – Kh. : Folio, 2002. – 176 s.
6. **Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16 sichnia 2003 r.** – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15.
7. **Zadykhailo D. V.** Hospodarsko-pravove zabezpechennia ekonomichnoi polityky derzhavy : monohrafiia /D. V. Zadykhailo. – Kh. : Yurait, 2012. – 456 s.
8. **Nilov K. N.** Gosudarstvennoe regulirovanie predprinimatelskoy deyatelnosti : ucheb. posobie / K. N. Nilov. – Kaliningrad : Izd-vo KGU, 2001. – 142 s.
9. **Orekhova I. S.** Derzhavnyi kontrol u sferi hospodarskoi diialnosti: administratyvno-pravovi zasady : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Orekhova I. S. – O., – 2009. – 21 s.
10. **Ostapovych H. M.** Derzhavnyi kontrol na rynku tsinnykh paperiv Ukrainy : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Ostapovych Hanna Mykhailivna. – K., 2006. – 205 s.
11. **Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 № 2755-VI.** – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.
12. **Poliukhovych V. I.** Derzhavne rehuliuвання fondovoho rynku Ukrainy: hospodarsko-pravovi mekhanizm : monohrafiia / V. I. Poliukhovych. – K. : [b. v.], 2012. – 336 s.

13. **Pro zapobihannia** ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, abo finansuvanniu teroryzmu : Zakon Ukrainy vid 28 lystop. 2002 r. № 249-IV. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249-15.

14. **Pro Natsionalnyi** bank Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 20 travnia 1999 r. № 679-XIV. – Rezhym dostupu: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14.

15. **Pro Natsionalnu** komisiuu z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 23 lystop. 2011 r. № 1063/2011. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011.

16. **Pro Natsionalnu** komisiuu, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferi ryнкiv finansovykh posluh : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 23 lystop. 2011 r. № 1070. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011.

17. **Pro osnovni** zasady derzhavnoho nahliadu (kontroliu) u sferi hospodarskoi diialnosti : Zakon Ukrainy vid 5 kvit. 2007 r., № 877-V. – Rezhym dostupu : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/877-16/print1390901036979950.

18. **Pro osnovni** zasady zdiisnennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 26 sich. 1993 r. № 2939-XII. – Rezhym dostupu : zakon.rada.gov.ua/go/2939-12.

19. **Pro finansovi** posluhy ta derzhavne rehuliuвання rynku finansovykh posluh : Zakon Ukrainy vid 12 lyp. 2001 r. № 2664-III. – Rezhym dostupu : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14.

20. **Saienko M. I.** Pravove rehuliuвання derzhavnoho kontroliu u sferi finansovykh posluh v Ukraini : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Saienko M. I. – 2010. – 20 s.

21. **Fogelson Yu.** Pravovyie problemyi gosudarstvennogo nadzora na ryinkah finansovykh uslug / Yu. Fogelson // Hoz-vo i pravo. – 2010. – № 7. – S. 77 – 99.

22. **Forma** // Sovetskiy entsiklopedicheskiy slovar. – [Izd. 4-e.] / glav. red. A. M. Prohorov. – M. : Sov. entsikl., 1988. – S. 1427.

23. **Shestak V. S.** Derzhavnyi kontrol v suchasniі Ukraini (teoretyko-pravovi pytannia) : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.01 / Shestak Valentyn Serhiiiovych. – Kh., 2002. – 195 s.